

بررسی عوامل اجتماعی مرتبط با احساس امنیت اجتماعی (مطالعه موردی: ساکنان ناحیه ۲ شهر اهواز)

چکیده

زمینه و هدف: یکی از نیازهای مهم بشری که بعد از رفع نیازهای فیزیولوژیک از اهمیت فوق‌العاده‌ای برخوردار است، امنیت اجتماعی است؛ بنابراین هدف از انجام این پژوهش، بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر میزان احساس امنیت اجتماعی در شهر اهواز است.

روش: تحقیق حاضر از لحاظ هدف، کاربردی و از حیث موضوع و شیوه اجرا، تبیینی - پیمایشی است. جامعه آماری شامل تمام ساکنان ناحیه دو شهر اهواز است که براساس فرمول کوکران به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده ۳۸۰ نفر از آن‌ها انتخاب شد. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسش‌نامه محقق‌ساخته و برای روایی گویه‌های مربوط به متغیرها از روایی صوری (مراجعه به متخصصان و خبرگان) استفاده شده است. پایایی تحقیق بر اساس تکنیک آلفای کرونباخ برای تمام متغیرها در حد مطلوب (۰/۸۲) بوده است. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از آزمون‌های تی، ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون با به‌کارگیری نرم‌افزار SPSS انجام شد.

یافته‌ها: یافته‌ها بیانگر رابطه معنی‌دار بین میزان احساس امنیت اجتماعی و متغیرهای اعتماد اجتماعی (۰/۵۴۱)، اوضاع فیزیکی - اجتماعی شهر (۰/۲۹۶)، داشتن تجربه مستقیم یا غیرمستقیم از جرم (۰/۴۸۷-) و جنسیت (۰/۳۲-) و عدم رابطه معنی‌دار بین میزان احساس امنیت اجتماعی و متغیرهای پایگاه اجتماعی - اقتصادی (۰/۱۷۳) و میزان استفاده از رسانه‌ها (۰/۱۱۶) در جامعه مورد مطالعه است. نتایج رگرسیونی حاکی از آن است که از میان متغیرهای اثرگذار (پایگاه اجتماعی - اقتصادی، میزان استفاده از رسانه‌ها، اعتماد اجتماعی، اوضاع فیزیکی - اجتماعی شهر، داشتن تجربه مستقیم یا غیرمستقیم از جرم و جنسیت) بر میزان احساس امنیت اجتماعی، متغیرهای اعتماد اجتماعی (با مقدار بتای ۰/۳۲۵) و پایگاه اجتماعی - اقتصادی (با مقدار بتای ۰/۰۹۴) به‌ترتیب بیشترین و کمترین تأثیر را بر میزان احساس امنیت اجتماعی شهروندان جامعه مورد تحقیق داشته‌اند.

نتیجه‌گیری: با فراهم کردن مؤلفه‌هایی چون اعتماد اجتماعی، بهبودی در کیفیت و اوضاع فیزیکی - اجتماعی شهر و همچنین توجه و تأکید بیشتر بر امنیت زنان می‌توان احساس امنیت اجتماعی را بین شهروندان به‌مراتب افزایش داد.

کلیدواژه‌ها: شهر اهواز، امنیت اجتماعی، میزان احساس امنیت اجتماعی.

دریافت: ۱۴۰۰/۰۲/۰۱

پذیرش: ۱۴۰۰/۰۳/۲۸

نوع مقاله: مقاله پژوهشی

صص: ۲۱۶-۱۸۵

شناسه دیجیتال (DOR):

DOR: [20.1001.1.20086024.1400.13.2.73](https://doi.org/10.1001.1.20086024.1400.13.2.73)

کریم رضادوست

دانشیار گروه علوم اجتماعی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران (نویسنده مسئول). رایانامه:

rezadoost41@gmail.com

اسماعیل زکوی

کارشناس ارشد جامعه‌شناسی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران. رایانامه:

es.zakavi1369@gmail.com

احسان عسگری

دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی سیاسی، پژوهشکده امام خمینی (ره) و انقلاب اسلامی تهران، تهران، ایران. رایانامه:

askariehsan1372@gmail.com

مقدمه

یکی از نیازهای مهم بشری که بعد از رفع نیازهای فیزیولوژیک از اهمیت فوق‌العاده‌ای برخوردار است، امنیت اجتماعی می‌باشد که همین اهمیت فراوان و ضرورت وجود آن موجب شکل‌گیری انواع نهادها و سازمان‌های عریض و طویل امنیتی و انتظامی در هر جامعه‌ای شده است. در واقع، امنیت اجتماعی مقوله‌ چندبعدی و پیچیده‌ای است که توسعه و تعالی هر جامعه را تحت تأثیر قرار می‌دهد. بدون تردید هیچ عنصری برای پیشرفت، توسعه و تکامل جامعه و همچنین شکوفایی استعدادها، مهم‌تر از عنصر احساس امنیت و تأمین آرامش در جامعه نیست. به عبارتی توسعه اجتماعی، خلاقیت و فعالیت مطلوب بدون احساس امنیت امکان‌پذیر نخواهد بود؛ بنابراین توجه به احساس امنیت اجتماعی از نظر برخی کارشناسان پراهمیت‌تر از وجود امنیت اجتماعی است (مصلی‌نژاد و پیلتن، ۱۳۹۳، ص ۱۱۲). به عبارتی وجود امنیت اجتماعی از شاخصه‌های کیفی زندگی در جوامع است و فقدان احساس امنیت اجتماعی در یک جامعه می‌تواند تبعات فراوانی داشته باشد.

در گذشته، متفکران اجتماعی به موضوع امنیت اجتماعی توجه داشتند، اما امروزه مفهوم احساس امنیت به‌عنوان مفهومی جدید و با اهمیت فوق‌العاده در جامعه‌شناسی قد برافراشته است که می‌توان گفت این رویداد پس از جنگ جهانی دوم به وقوع پیوست. به واسطه تغییر و تحولاتی که پس از جنگ جهانی دوم بر جوامع حاکم گردید، مشخص شد که بُعد ذهنی جمعیت (احساس امنیت)، اهمیت غیرقابل‌انکاری پیدا کرده است؛ زیرا این احساس ناشی از تجربه‌های عینی و اکتسابی افراد از شرایط و اوضاع پیرامونی است و فقط به شاخص‌های امنیت قابل‌تقلیل نیست (بیات، ۱۳۸۸، ص ۳۲). نکته‌ای که باید به آن توجه شود، نقش و اهمیت وجود احساس امنیت در بین افراد جامعه در بُعد ذهنی در کنار وجود امنیت در بُعد عینی است و به همین علت برخی احساس امنیت را مقدم بر وجود عینی امنیت معرفی می‌کنند (حسن‌زاده، همتی و مسعودی، ۱۳۹۳، ص ۱۲۰).

درواقع، در مورد سابقه این مفهوم در نگاهی کلی می‌توان اذعان کرد که مقوله امنیت به موازات پیدایی بشر مطرح بوده و بشر سعی کرده است با غلبه بر جبر طبیعت، تاریخ و جامعه به نوعی عرصه را برای بروز و شکوفایی خود فراهم کند و زمینه را برای اسکان خود و استقرار امنیت فراهم آورد. این تلاش برای امنیت با وجود صورت‌ها و وجوه مختلف ناامنی در کنه و ذات خود یک وجه مشترک داشته که همانا تلاش آگاهانه بشر برای رهایی خود از تمام قید و بندها و غل و زنجیرهایی می‌باشد که مانع رسیدن به غایات انسانی، اخلاقی و مدنی است (گیدنز^۱، ۱۳۹۷، ص ۲۹۵). امنیت با استفاده از تدابیر و برنامه‌های لازم می‌تواند تضمین و تأمین‌کننده زندگی مردم باشد؛ بنابراین وجود امنیت به عنوان ویژگی مهم برای زندگی تلقی می‌شود و پيله حمایتی و محافظتی‌ای است که موجب آسودگی خیال و خاطر جمعی می‌شود (کانورسی^۲، ۲۰۰۸، ص ۱۶۶). مازلو در طبقه‌بندی هرم نیازهای اساسی انسان، نیاز به ایمنی را در طبقه دوم سلسله مراتب نیازها جای داد و امنیت را شامل امنیت شخصی در برابر جرائم، امنیت مالی و شغلی، بهداشت و سالم بودن، امنیت در برابر حوادث و ... قرار می‌دهد (سام آرام، ۱۳۸۸، ص ۲۰).

به عبارتی، تأمین احساس امنیت اجتماعی تنها با شناخت رفتارهایی صورت می‌گیرد که به افزایش یا کاهش امنیت در سطح اجتماع منجر می‌شود. برخی از این رفتارها ممکن است در یک اجتماع احساس ناامنی و هراس را پدید آورد و مانع از توسعه روانی جامعه شود. چنانچه نتیجه یک نظرسنجی از سوی مرکز افکارسنجی دانشجویان ایران (ایسپا) نشان داده است که ۸۱ درصد از ایرانیان به گونه‌ای احساس ناامنی می‌کنند (کلاهیچیان، ۱۳۸۴، ص ۱۵۴). در نظرسنجی دیگری که نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران (ناجا) طی سال‌های ۱۳۸۳ و ۱۳۸۴ در خصوص سنجش میزان امنیت اجتماعی مراکز استان‌های کشور انجام داد، میانگین احساس ناامنی کل مراکز استان‌های کشور در سال ۱۳۸۳ برابر با ۷۹/۱۵ شده است. در سال ۱۳۸۴، میانگین ناامنی

1- Giddens
2- Conversi

موجود در جامعه برابر با ۹۳/۱ و میانگین احساس ناامنی برابر با ۵۶/۹ محاسبه شده است. همچنین نظرسنجی سال ۱۳۸۳ نشان داد که میانگین احساس ناامنی در مرکز شهرستان اهواز برابر با ۸۴/۸۳ بوده است که در مقایسه با میانگین احساس ناامنی کل مراکز استان‌های کشور، رتبه دوم را به خود اختصاص داده است. شهر اهواز همچنین در نظرسنجی دیگری که در سال ۱۳۸۴ انجام گرفت، همین رتبه را با میانگین ۲/۳۳ در مقایسه با میانگین احساس امنیت کل مراکز استان‌های کشور (۳/۰۶) حفظ کرده است (نبوی، حسین زاده و حسینی، ۱۳۸۹، صص ۷۶-۷۵؛ کرامتی، ۱۳۸۵، صص ۴۶).

شهر اهواز طی سال‌های اخیر هیچ‌وقت از کیفیت مناسبی از احساس امنیت اجتماعی از منظر شهروندان برخوردار نبوده است و همواره جزو ناامن‌ترین شهرهای کشور تلقی شده است. چنانچه طبق تحقیق رجبی فرجاد و شایگان (۱۳۹۸)، عواملی نظیر نبود اشتغال و بیکاری، مشکلات پس از جنگ، استفاده شرکت‌های صنعتی بزرگ از نیروهای غیربومی، رسانه‌ها و فرهنگ مردم، وجود سلاح در دست مردم، وجود قومیت‌های مختلف و همچنین کمبود عوامل امنیت‌ساز در استان نظیر فعالیت نیروهای بسیج و وجود ایستگاه‌های بازرسی متعدد در سطح شهر، نگرهبان محله، اقدامات شهرداری در دادن امکانات به مردم و برخورد قاطع دادگستری با مجرمین و ... را می‌توان از عوامل کاهش میزان احساس امنیت اجتماعی در این شهر دانست.

بنابراین در نگاهی کلی می‌توان گفت که انسان صرف‌نظر از اینکه کجا زندگی می‌کند، برای زندگی خود به فضایی ایمن و آرام نیاز دارد و این امنیت و آرامش می‌تواند به‌طور قابل توجهی بر زندگی او تأثیرگذار باشد. چنانچه می‌توان بیان کرد امروزه عوامل بی‌شماری در ایجاد احساس امنیت شهروندان دخیل هستند که باید مورد توجه محققان واقع گردند. درنهایت دغدغه و مسأله اصلی پژوهش حاضر، پاسخ به این سؤال است که با توجه به آنچه در باب اهمیت این مؤلفه بخصوص طی سده اخیر ذکر شد، عوامل اجتماعی مرتبط با میزان احساس امنیت اجتماعی در شهر اهواز کدام‌اند؟

پیشینه و مبانی نظری

رادفر و حبیبزاده (۱۳۹۷) در پژوهشی با عنوان «عوامل اجتماعی مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی» که جامعه آماری آن شامل ۳۸۴ نفر و روش انجام پژوهش به صورت پیمایش بود، به این نتایج رسیدند که مؤلفه‌های اجتماعی تأثیرگذار بر احساس امنیت اجتماعی در میان شهروندان اراکی به ترتیب عبارت بوده است از: عملکرد ناجا، آگاهی اجتماعی، رضایت اجتماعی، اعتماد اجتماعی، پایگاه اجتماعی، مشارکت اجتماعی و منشأ اجتماعی. باقریان جلودار، شبیری و پورهولاری (۱۳۹۷) در پژوهشی با عنوان «تحلیل جامعه‌شناختی عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی گردشگران (مطالعه موردی: شهر بابلسر)» که جامعه آماری آن شامل ۳۸۴ نفر و روش انجام پژوهش به صورت پیمایش بود، به این نتایج رسیدند که بین اعتماد اجتماعی، سن و تحصیلات با متغیر احساس امنیت رابطه معنادار وجود دارد. بیدل (۱۳۹۵) در پژوهشی با عنوان «رابطه اعتماد اجتماعی با احساس امنیت و امنیت اجتماعی» که جامعه آماری آن شامل ۳۷۰ نفر و روش انجام پژوهش به صورت پیمایش بود، به این نتایج رسید که بین متغیر اعتماد اجتماعی و احساس امنیت و بین اعتماد اجتماعی و امنیت اجتماعی رابطه معنی‌دار و مستقیم وجود داشته است. حاتمی، احمدی و اسمعیلی (۱۳۹۴) در پژوهشی با عنوان «بررسی عوامل مرتبط با میزان احساس امنیت اجتماعی شهروندان؛ مورد مطالعه زنان شهر کرمانشاه» که جامعه آماری آن شامل ۴۰۰ نفر و روش انجام پژوهش به صورت پیمایش بود، به این نتایج رسیدند که بین اطلاع‌رسانی وسایل ارتباط جمعی، وقوع جرم در منظر افراد و احساس امنیت اجتماعی رابطه معناداری وجود دارد. هزارجریبی، کشوری چرمی، فاروقی و متقدم (۱۳۹۳) در پژوهشی با عنوان «بررسی میزان احساس امنیت اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن (مطالعه موردی شهر تهران)» که جامعه آماری آن شامل ۳۸۴ نفر و روش انجام پژوهش به صورت پیمایش بود، به این نتایج رسیدند که بین پایگاه اجتماعی - اقتصادی و احساس امنیت اجتماعی رابطه معناداری وجود دارد. هاشمیان‌فر، دهقانی و اکبرزاده (۱۳۹۲) در پژوهشی با عنوان «تأثیر دینداری و رسانه‌های جمعی بر احساس امنیت

اجتماعی دانشجویان» که جامعه آماری آن شامل ۴۰۰ نفر و روش انجام پژوهش به صورت پیمایش بود، به این نتایج رسیدند که احساس امنیت اجتماعی با میزان استفاده از رسانه‌های داخلی، تلویزیون، رادیو و ماهواره رابطه معنی داری دارد ولی با میزان استفاده از اینترنت، مجله و روزنامه رابطه معنی داری ندارد. عریضی، محمدی و ساسان (۱۳۹۱) در پژوهشی با عنوان «رابطه ویژگی‌های اجتماعی و فردی زنان بر احساس امنیت آنان در اماکن عمومی شهر بندرعباس» که جامعه آماری آن شامل ۳۸۴ نفر و روش انجام پژوهش به صورت پیمایش بود، به این نتایج رسیدند که بین متغیر فضای کالبدی شهر و امنیت اجتماعی رابطه معنی دار و مستقیم وجود داشته است ولی بین متغیرهای تجربه قربانی شدن و احساس امنیت رابطه معناداری مشاهده نشده است. حسین‌زاده، نواح و ساده میری (۱۳۹۱) در پژوهشی با عنوان «بررسی تأثیر عوامل اجتماعی سیاسی بر احساس امنیت (مورد مطالعه: شهروندان شهر ایلام)» که جامعه آماری آن شامل ۳۸۴ نفر و روش انجام پژوهش به صورت پیمایش بود، به این نتایج رسیدند که بین متغیر اعتماد اجتماعی، بزه‌دیدگی مستقیم و امنیت اجتماعی رابطه معنی دار و مستقیم وجود داشته است. نبوی، حسین‌زاده و حسینی (۱۳۸۹) در پژوهشی با عنوان «بررسی عوامل اجتماعی و اقتصادی مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی» که جامعه آماری آن شامل ۶۰۰ نفر و روش انجام پژوهش به صورت پیمایش بود، به این نتایج رسیدند که بین متغیر پایگاه اجتماعی - اقتصادی و امنیت اجتماعی رابطه معنی دار و مستقیم وجود داشته است. کاراکوس، ادماند و باسیبویاک^۱ (۲۰۱۰) در پژوهشی با عنوان «ترس از وقوع جرم در بین شهروندان ترکیه» که جامعه آماری آن شامل ۳۸۸ نفر و روش انجام پژوهش به صورت پیمایش بود، به این نتایج رسیدند که بین احساس امنیت و متغیرهای سن، تحصیلات، مالکیت خانه، رضایت از همسایگان، اجرای قانون ارتباط مثبت و با متغیرهای جنسیت، درآمد، قربانی جرم بودن و سکونت در شهر ارتباط منفی مشاهده شد.

بدون شک مسئله امنیت اجتماعی در تمام جوامع از اهمیت خاصی برای تأمین رفاه شهروندان برخوردار است. در واقع، در این راستا تابه‌حال پژوهش‌های فراوانی شکل گرفته است که هرکدام از این تحقیقات با هدفی ویژه و در جامعه خاصی به انجام رسیده‌اند که این امر اهمیت فوق‌العاده این مسئله را نشان می‌دهد. در مورد تحقیقاتی که قبلاً در این زمینه صورت گرفته است، باید اشاره کرد که همان‌طور که ذکر شد، موارد زیادی یافت می‌شود اما هیچ پژوهشی تابه‌حال و با این مؤلفه‌ها در شهر اهواز صورت نگرفته است؛ به عبارتی، وجه نو و قابل تمیز این پژوهش نسبت به سایر تحقیقات این است که در پژوهش حاضر از وجه تک‌بعدی سایر پژوهش‌ها فاصله دارد و در آن سعی خواهد شد پژوهشی چندبعدی و متشکل از چندین متغیر مختلف شکل گیرد تا بر این اساس از معضل تک‌متغیری رهایی یابیم.

امنیت

امنیت سطوح متعددی دارد که مهم‌ترین آن امنیت در سطح خرد و امنیت در سطح کلان است. امنیت در سطح خرد شامل فرد و گروه‌های اجتماعی است، در حالی که امنیت در سطح کلان شامل دولت و نهادهای فرافردی می‌باشد. همچنین امنیت انواع مختلفی دارد: امنیت عمومی یا فعالیت حکومتی که هدفش استقرار امنیت در کشور است و این فعالیت‌ها متضمن فعالیت‌های اجتماعی و مدنی می‌باشد. امنیت سیاسی که به معنای مصون بودن و حالت فراغت مردم از تهدید یا اقدامات خلاف قانون شخص، گروه و یا دولت است (لک زایی، ۱۳۸۵، ص ۱۳۵). از آنجایی که در این پژوهش بیشتر بُعد اجتماعی امنیت مدنظر است؛ بنابراین شرایط اقتضاء می‌کند که نخست به تعاریف این مفهوم و سپس نظریه‌های امنیت اجتماعی پرداخته شود که برای نیل به این هدف سعی خواهد شد تا از نظریات بوزان، مولار، ویور، میتار، بک، گیدنز و لوهمان بهره‌گرفت. در نهایت، ارتباط این مؤلفه با سایر متغیرهای تحقیق به‌طور خلاصه مورد بحث و واکاوی قرار خواهد گرفت.

امنیت اجتماعی

امنیت به معنای ایمن شدن، در امان بودن و بی‌بیمی، آرامش و آسودگی است. امنیت اجتماعی نیز به قلمروهایی از حفظ حریم فرد مربوط می‌شود که به نحوی در ارتباط با دیگر افراد جامعه هستند که این قلمروها می‌توانند قومیت، اعتبار، نقش اجتماعی و کار و یا شغل افراد را شامل شود (یاری و هزارجریبی، ۱۳۹۱، ص ۴۱؛ گلی، زادولی و زادولی، ۱۳۹۲، ص ۱۷۵).

احساس امنیت اجتماعی

احساس امنیت عبارت است از: نوعی ذهنیت و جهت‌گیری روانی مثبت (رضایت‌بخش، قانع‌کننده و آرام) شهروندان نسبت به عدم تأثیرگذاری حضور و بروز رویدادها و وقایع امنیتی (تهدیدات) در شرایط فعلی و آتی است. منظور از احساس امنیت اجتماعی نیز این است که افراد با حضور در اجتماع، محیط کار، مکان‌های عمومی، خیابان و ... تا چه حد اطمینان دارند که امنیت آن‌ها تأمین شود و احساس ترس و نگرانی به آن‌ها دست ندهد (حاجیانی، ۱۳۸۴، ص ۲۸؛ امان‌پور و پیری، ۱۳۹۸، ص ۱۶۶).

نظریه‌های مرتبط با امنیت اجتماعی

نظریه امنیت باری بوزان^۱

بوزان نظریه خود را در کتاب «مردم، دولت‌ها و هراس» (۱۹۹۱) با مفهوم امنیت فردی شروع می‌کند و عواملی که امنیت افراد را به خطر می‌اندازند، به سه دسته تقسیم می‌کند:

الف) تهدیدهای فیزیکی یا جسمی مانند درد، صدمه، مرگ؛

ب) تهدیدهای اقتصادی مانند تصرف یا تخریب اموال، دسترسی نداشتن به

کار یا منابع؛

1- Barry buzan security theory

ج) عوامل تهدیدکننده حقوق و موقعیت مانند زندانی شدن، از دست دادن آزادی‌های مدنی، تنزل رتبه و

در اواخر دهه ۹۰ میلادی، بوزان از موضع افراطی خود (دولت‌محور) در باب امنیت اجتماعی کناره گرفت و بر این اساس دولت و جامعه را با هم به‌عنوان مرجع امنیت در نظر گرفت.

درواقع، امنیت اجتماعی از نظر بوزان به وضعیتی اشاره دارد که بر اساس آن، اشخاص خود را به‌عنوان عضو یک گروه اجتماعی قلمداد می‌کنند، یا به‌عبارتی، با جنبه‌هایی از زندگی فرد ارتباط پیدا می‌کند که هویت گروهی او را شکل می‌دهد (بوزان و ویور^۱، ۱۹۹۸، صص ۴-۵). نکته‌ای که بوزان با ظرافت به آن اشاره می‌کند، این است که ممکن است در جامعه‌ای امنیت وجود داشته باشد، اما به دلایلی فرد احساس امنیت نکند. در آرای بوزان حوزه‌ای از حیاط که فرد خود را به‌واسطه مفهوم «ما» بدان متعلق می‌داند و در برابر آن احساس تعهد و تکلیف می‌کند مورد نظر است؛ بنابراین هر مسئله‌ای که موجب بروز اختلال در احساس تعلق و هم‌بستگی اعضای یک گروه شود. درواقع، هویت آن گروه را به مخاطره می‌اندازد و به‌عنوان تهدیدی برای امنیت اجتماعی آن قلمداد می‌شود (بوزان، ۲۰۰۰، ص ۳).

نظریه امنیت اولریش بک^۲

بک به‌عنوان اندیشمند تغییرات اجتماعی، بیشتر به مخاطرات و ناامنی‌هایی توجه دارد که جهان مدرن برای انسان به بار آورده است. وی با اتخاذ اندیشه‌ای بسیار منفی نسبت به دنیای مدرن، نهادهای علمی را به‌عنوان عاملان اصلی ناامنی در دوران معاصر معرفی کرده و ضمن انتقاد از آن‌ها، خواستار راه‌حلی عاجل برای این مسائل است. بک در سراسر آثارش چنان سخن می‌گوید که گویی جهان در حال نابودی است و انسان ساکن در این جهان هیچ ملجأ امنی ندارد. چنانچه او این بدبینی را تا جایی ادامه می‌دهد که ضمن اشاره به حجم

1- Buzan & Weaver

2- Ulrich beck security theory

گسترده نامنی‌ها (نظیر بحران‌های زیست‌محیطی، عوارض ناشی از بمب‌های شیمیایی، بیماری‌های ناشی از افزودنی‌های غذایی و ...) در دنیای معاصر، امنیت را اساسی‌ترین ارزش جامعه مدرن دانسته و مدعی است در جامعه فراسنتی، امنیت به‌عنوان ارزشی در دنیای مدرن، تقریباً جای اصلی‌ترین ارزش‌های قدیمی را گرفته است (باباخانی، ۱۳۸۸، ص ۱۸۷).

نظریه امنیت آنتونی گیدنز^۱

گیدنز نیز همانند بک تأکید بسیاری بر نامنی‌ها و مخاطرات برخاسته از دنیای نوین دارد. مخاطرات فراوانی از جمله مخاطرات بوم‌شناختی، مخاطرات ناشی از سلاح‌های کشتار جمعی و هسته‌ای، فروپاشی تمام‌عیار نظام‌های اقتصادی، ظهور ابر دولت‌های خودکامه و مطلق‌گرا و ... همگی از جمله این نامنی‌ها به شمار می‌آیند؛ اما علی‌رغم این شباهت کلی، تفاوت اساسی گیدنز با بک در این نکته است که وی هرگز دیدی تک‌بعدی نسبت به مسائل نداشته و در ازای تأکید بر این نامنی‌ها از مزایای دنیای مدرن (نظیر افزایش امید به زندگی، سرعت حمل‌ونقل، بالا رفتن سطح رفاه حتی در بین توده‌ها و ...) نیز سخن گفته است. او این نامنی ناشی از دانش را بیشتر محصول نقص ذاتی آن می‌داند و با استناد به این گفته پوپر که علم هرگز نمی‌تواند به حقیقت مطلق دست یابد، بلکه فقط می‌تواند به واقعیت و حقیقت نزدیک شود، ادعا می‌کند که دانش چون قطعی نیست و از زمانی به زمان دیگر تغییر می‌کند، خود تهدیدی علیه رفاه و امنیت افراد محسوب می‌شود (گیدنز، ۱۳۹۲، صص ۱۳۳-۱۲۹).

نظریه امنیت نیکلاس لوهمان^۲

لوهمان تئوری امنیت خود را با تأکید بر طبقه‌بندی جهان فردی به حوزه آشنا و حوزه ناآشنا ارائه می‌دهد. دنیای آشنا حیطة هنجارها و عادت‌هایی است که برای حفظ انسجام و تعیین سیستم اجتماعی کافی به نظر می‌رسد؛ اما در جهان مدرن که لوهمان بیشتر حوزه‌های آن را در ذیل دنیای ناآشنا طبقه‌بندی

1- Antony giddens security theory

2- Niklas luhmann security theory

می‌کند، این هنجارها دیگر هیچ کارکردی نخواهند داشت که همین امر نیز سبب‌ساز احساس ناامنی فرد در این حوزه است. از دید لوهمان، تا زمانی که فرد در حوزه آشنا زندگی می‌کند، احساس ناامنی نمی‌کند (اما ادعا به این معنی نیست که در این حوزه ناامنی نیز وجود ندارد). احساس ناامنی زمانی به وجود می‌آید که فرد پا به دنیای ناآشنا می‌گذارد. وی تنها راه‌حل ایجاد احساس امنیت در حوزه ناآشنا را اعتماد به سیستم‌های انتزاعی می‌داند (باباخانی، ۱۳۸۸، ص ۱۸۷).

ارتباط میان متغیرهای پژوهش از حیث نظری

الف) میزان احساس امنیت اجتماعی و جنسیت (متغیر زمینه‌ای)

فمینیست‌ها معتقدند که تفاوت‌های جنسیتی میان مردان و زنان محصول جامعه است. این تفاوت‌ها تنها به یک دلیل ایجاد می‌شوند: تداوم بخشیدن به سلطهٔ مردان. از نظر فمینیست‌ها مردان پیوسته در موقعیت فرادست قرار دارند (سیدمن^۱، ۱۳۹۶، صص ۲۷۲-۲۷۳). فمینیست‌ها معتقدند ساختارهای جامعه ضمن آنکه ابزار توجیه اعمال خشونت علیه زنان بوده، موجبات ناامنی آن‌ها را نیز فراهم کرده است؛ از این‌رو فمینیست‌ها امنیت را در زدودن این نوع ساختارهای جنسی از جامعه می‌بینند. در واقع ساختار جنسی ایجادشده توسط مردان حتی موجب ناامنی جهانی می‌شود (عسگری، ۱۳۸۱، ص ۱۰۱).

همچنین، آسیب‌ها و پیامدهای ترس از جرم برای همهٔ گروه‌های اجتماعی به یک اندازه نیست. برخی از گروه‌های اجتماعی، به‌ویژه زنان، بنا به برخی مشاهدات و تجارب زندگی در زندگی بیشتر دچار احساس ناامنی می‌شوند. استانکو معتقد است که به‌طور ثابتی ترس از جرم در زنان سه برابر مردان است (استانکو^۲، ۱۹۹۲، ص ۱۲۵).

1- Syedman

2- Stanko

ب) میزان احساس امنیت اجتماعی و اعتماد اجتماعی

امنیت و احساس امنیت را چه مفهومی سیاسی و حکومتی تلقی کنیم و چه آن را به‌عنوان پدیده‌ای اجتماعی و در معنایی عام در نظر بگیریم که همه افراد جامعه در ساخت و حفظ آن مشارکت دارند، با مفهوم اعتماد مرتبط است.

گیدنز اعتماد را به مفهوم انتظار برآورده شدن چشم‌داشت‌ها در مورد رویدادهای احتمالی دانسته است. گیدنز ریشه اعتماد را در اطمینان به اشخاص درستکار و معتبر مربوط می‌داند که به‌طور معمول از نخستین تجربیات کودک حاصل شده است (گیدنز، ۱۳۹۲، ص ۱۲۱).

وی همچنین معتقد است که اعتماد بنیادین، اضطراب را کاهش داده و نوعی احساس تداوم و نظم در رویدادها و نوعی امنیت وجودی را در فرد به‌وجود می‌آورد (گیدنز، ۱۳۹۳، ص ۳۲۵). به اعتقاد گیدنز، در صورت نبود کنش افراد مبتنی بر رویکردهای بدگمانی، بسیاری از افراد در احترامی که به نشانه‌های نمادین و نظام‌های تخصصی نشان می‌دهند، گویی وارد نوعی «چانه‌زنی با مدرنیت» می‌شوند و درنهایت حاصل این امر، حالتی است که گیدنز به‌طور خلاصه آن را «نامنی وجودی» می‌نامد (پیرسون^۱، ۱۳۸۰، ص ۱۱۰).

ج) میزان احساس امنیت اجتماعی و رسانه‌های جمعی

رسانه‌های جمعی از موارد دیگری هستند که در بهینه کار کردن جوامع معاصر نقش کلیدی دارند. اطلاع‌رسانی و آگاهی بخشی از کارکردهای اصلی و اساسی رسانه‌ها هستند. رسانه‌ها از طریق فراهم کردن اخبار درباره رویدادهای گوناگون، اطلاعات زیادی را در اختیار مردم قرار می‌دهند و این اطلاعات مبنای ارزیابی و آگاهی آن‌ها از مسائل موجود در محیط زندگی‌شان می‌شود. گربنر^۲ معتقد است که تأثیرپذیری انسان‌ها از رسانه‌ها، مخصوصاً تلویزیون بسیار زیاد است و در بسیاری از موارد، انسان‌ها تلویزیون را آینه منعکس‌کننده مسائل

1- Piyersoon

2- Gerebner

جامعه خود می‌دانند و هرچه موارد جرم و جنایتی که از تلویزیون پخش می‌شود در محیط زندگی واقعی تماشاگر اتفاق بیفتد، ناامنی آن‌ها بیشتر می‌شود (گربرنر، ۲۰۱۷، ص ۲۷؛ میرمحمدتبار، مجدی و بنیاد، ۱۳۹۵، ص ۱۳۱).

(د) میزان احساس امنیت اجتماعی و اوضاع فیزیکی - اجتماعی شهر

با توجه به دیدگاه کسانی چون میتار^۱، پست‌مدرن‌ها، روان‌شناسان اجتماعی، مکتب کارکردگرایی ساختاری (تئوری تعامل تمایزیافته) و نظر دورکیم^۲ (تئوری آنومی)، دیدگاه مربوط به محیط زندگی، نظریه پنجره‌های شکسته (نظریه نامدنیّت) و تئوری اختلال و بی‌نظمی اجتماعی که معتقد است فضای شهر از جمله عوامل تأثیرگذار بر احساسات افراد به‌ویژه احساس امنیت آنان می‌باشد، می‌توان گفت افرادی که در فضای فیزیکی و اجتماعی سالمی به سر می‌برند، به لحاظ ایمن بودن محیط اطرافشان، ضریب احساس امنیت بالایی را نسبت به کسانی دارند که فضای اطرافشان آکنده از اختلالات و بی‌نظمی‌هایی است که سبب به‌وجود آمدن احساس ناامنی در جسم و روانشان می‌شود و ضریب احساس امنیت آنان را کاهش می‌دهد (بهیمان و فیروزآبادی، ۱۳۹۲، ص ۱۰۹؛ احمدی، مرادی و آذرگون، ۱۳۸۶، ص ۹۲).

علاوه بر دیدگاه‌های بالا، فیکر^۳ هرگونه ناهنجاری در فضای شهری را مقدمه ناامنی به شمار آورده و انبوهی جمعیت جوان در شهرهای بزرگ را خطری برای امنیت پایدار شهری می‌داند. به نظر وی، مسائل عامه کلان‌شهرها، مهاجرت فزاینده روستا - شهری و شهرهای کوچک به شهرهای بزرگ، حاشیه‌نشینی و جمعیت فقیر شهری است که می‌تواند به ناپایداری امنیتی منجر شود (بهیمان و فیروزآبادی، ۱۳۹۲، ص ۱۰۹؛ رهنمایی و پورموسوی، ۱۳۸۵، ص ۱۸۰).

1- Mitar

2- Dourkihm

3- Fiker

همچنین جین جیکوبز^۱ از نظریه‌پردازان شهرسازی است که در تبیین امنیت شهری به تعامل فضای فیزیکی و فرایندهای اجتماعی که محیط را می‌سازد و بر فعال بودن فضا به‌عنوان عاملی در ایجاد محیطی امن و موفق، توجه و تأکید دارد (رفعیان، عسگری و عسگری‌زاده، ۱۳۸۸، ص ۵۸). جیکوبز می‌گوید آرامش فضای شهری ابتدا به‌وسیله پلیس تأمین نمی‌شود، ولی با حضور پلیس ضروری می‌شود. آرامش فضای شهری ابتدا به‌وسیله شبکه ناخودآگاه و پیچیده اجتماعی و استانداردهای موجود میان مردم حفظ می‌شود (گلی، ۱۳۹۰، ص ۱۵۰).

ه) میزان احساس امنیت اجتماعی و داشتن تجربه مستقیم یا غیرمستقیم از جرم

تجربه مستقیم جرم یکی دیگر از مهم‌ترین متغیرهای مؤثر بر احساس ناامنی می‌باشد. تجربه مستقیم جرم، حالتی است که فرد به‌عنوان قربانی در معرض جنایت واقع می‌شود. در چنین حالتی احساس امنیت فرد به‌شدت کاهش می‌یابد و در برخی موارد می‌تواند منجر به آسیب‌های روحی و روانی برای فرد قربانی شود.

ترس همچنین ممکن است از طریق دانش جرم غیرمستقیم که از طریق رسانه‌ها، خانواده‌ها، دوستان، همکاران و همسایگان به‌دست می‌آید، تسهیل شود. به‌علاوه، آن‌هایی که بیشتر با مسائل جرم در جامعه سر و کار دارند به جهت افزایش دانش، بیشتر دچار ترس می‌شوند؛ به‌ویژه شهروندانی که به‌صورت داوطلب با پلیس محلی همکاری می‌کنند (اسکافر، جوزف، هانبر و بینام^۲، ۲۰۰۶، صص ۲۹۳-۲۹۰).

چنانچه برخی پژوهش‌ها دیدگاه قربانی‌شدن غیرمستقیم را پشتیبانی می‌کنند. اگرچه شنیدن در مورد جرائم به‌طور بارزی سطوح ترس را بین افراد افزایش می‌دهد، اما به‌طور چشمگیری آسیب‌پذیری شخصی افزایش نیافته است. تحلیل دوباره مکس فیلد و اسکوگان^۳ از پژوهش چند شهر یافته‌های

1- Jane Jacobs

2- Schafer, Joseph, Huebner & Bynum

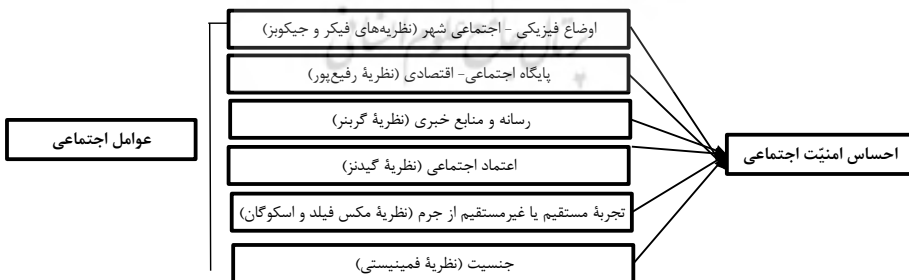
3- Max field & Scougan

مشابهی داشت: افرادی که فرد قربانی جرم محلی را می‌شناختند، ترس بیشتری داشتند و اگر جرم شنیده شده سرقت یا تعرضی شدید بود، ترس به میزان بالایی افزایش می‌یافت. نویسندگان چنین نتیجه‌گیری کردند که برخی اشکال تجربه نیابتی (غیرمستقیم) از جرم تأثیری شدید بر انتشار ترس دارد. برخلاف قربانی شدن مستقیم، روبه‌رو شدن غیرمستقیم با جرم مکرر بوده و تقریباً گسترده است؛ از این‌رو در دیدگاه قربانی شدن غیرمستقیم تلاش برای مشخص‌سازی ارتباط ترس - جرم، علی‌رغم اینکه ارتباط مستقیم نیست، نقطه تمرکز کلیدی است (تیلور و هال^۱، ۱۹۸۶، صص ۱۷۳-۱۶۸).

(و) میزان احساس امنیت اجتماعی و پایگاه اجتماعی - اقتصادی

رفیع‌پور (۱۳۷۵) معتقد است که پایگاه اجتماعی افراد در بروز احساس آن‌ها تأثیرگذار است. وی بیان می‌کند که از منظر برخی صاحب‌نظران، هرچه پایگاه انسان در یک گروه اجتماعی بالاتر باشد، میزان ابراز احساس‌های منفی در پی نارضایتی و عدم موافقت با رویدادهای درون گروه کاهش می‌یابد؛ به عبارت دیگر، هرچه مقام و مسئولیت یک فرد در یک نظام اجتماعی بالاتر باشد، او با اینکه از وضعیت موجود احساس نارضایتی می‌کند، اما این احساس نارضایتی را کمتر ابراز می‌کند؛ گاه به‌منظور حفظ همبستگی گروهی و گاه برای حفظ موقعیت خود (رفیع‌پور، ۱۳۷۵، ص ۲۰).

مدل مفهومی

شکل شماره (۱): مدل مفهومی تحقیق

روش

این پژوهش بر مبنای هدف مطالعاتی‌اش از نوع پژوهش‌های تبیینی و از حیث فرایند پژوهش نیز از نوع کمی است که با توجه به ماهیت موضوع آن، برای انجام آن از روش پیمایش استفاده شده است. تحقیق حاضر از نظر زمانی واجد طرح مقطعی است، چراکه صرفاً در یک زمان صورت گرفته و واقعیت را در یک برهه از زمان مورد بررسی قرار داده است. همچنین، واحد تحلیل و واحد مشاهده در تحقیق حاضر «فرد» است.

جامعه آماری پژوهش حاضر نیز شامل تمام زنان و مردان ساکن در محله‌های ناحیه ۲ شهر اهواز (حصیرآباد، کوی شهرداری، گلسرخی، کوی آل صافی، کپری‌ها و چهارصد دستگاه) می‌باشند که تعداد آن‌ها ۴۴۸۵۳ نفر است و به روش نمونه‌گیری / فرمول کوکران، ۳۸۰ نفر از آنان به‌عنوان نمونه آماری انتخاب و پرسش‌نامه‌های آن‌ها توزیع شد.

ابزار گردآوری اطلاعات در این پژوهش، پرسش‌نامه محقق‌ساخته‌ای است که ابعاد احساس امنیت اجتماعی (۱۹ گویه)، اوضاع فیزیکی - اجتماعی شهر (۸ گویه)، پایگاه اجتماعی - اقتصادی (۸ گویه)، رسانه و منابع خبری (۷ گویه)، اعتماد اجتماعی (۸ گویه) و تجربه مستقیم یا غیرمستقیم از جرم (۱۰ گویه) را می‌سنجد.

در این تحقیق، به‌منظور سنجش اعتبار و روایی صوری گویه‌ها، ابتدا پرسش‌نامه در اختیار چند تن از استادان گروه علوم اجتماعی دانشگاه شهید چمران اهواز قرار گرفت که آن‌ها پس از پیشنهادهای اصلاحی و با رفع ایرادات، در نهایت پرسش‌نامه را تأیید کردند. به‌منظور اندازه‌گیری میزان پایایی پرسش‌نامه نیز از آلفای کرونباخ به‌عنوان ملاکی برای تعیین میزان پایایی استفاده شد. همان‌طور که در جدول شماره (۱) مشاهده می‌کنید مقدار آلفای کرونباخ برای همه متغیرهای تحقیق بیشتر از ۰/۷۰ است و نشان می‌دهد که با استناد به آزمون پایایی (آلفای کرونباخ) از طریق نرم‌افزار SPSS، می‌توان گفت این پرسش‌نامه، اعتبار مناسبی دارد؛ زیرا اگر مقدار آلفای کرونباخ متغیری بالاتر از

۷۰٪ باشد، می‌توان گفت که آن متغیر از سطح پایایی مناسبی برخوردار است. در نهایت، داده‌ها با به‌کارگیری نرم‌افزار SPSS و با استفاده از آماره‌هایی چون ضریب پیرسون، تی و رگرسیون مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته‌اند.

جدول شماره (۱): پایایی متغیرهای تحقیق

ضریب آلفا	تعداد گویه	متغیر
۰/۸۹۱	۱۹	احساس امنیت اجتماعی
۰/۸۶۶	۸	اوضاع فیزیکی - اجتماعی شهر
۰/۷۶۲	۸	پایگاه اجتماعی - اقتصادی
۰/۷۹۶	۷	رسانه و منابع خبری
۰/۸۳۴	۸	اعتماد اجتماعی
۰/۸۰۴	۱۰	تجربه مستقیم یا غیرمستقیم از جرم
۰/۸۲۳	۶۰	کل

یافته‌های تحقیق

الف) یافته‌های توصیفی

جدول شماره (۲): ویژگی‌های جمعیت‌شناختی پاسخگویان

متغیرهای زمینه‌ای	شاخص‌ها	فراوانی	درصد
جنسیت	مرد	۲۰۷	۵۴/۵
	زن	۱۷۳	۴۵/۵
وضعیت تأهل	مجرد	۱۷۵	۴۶/۱
	متاهل	۲۰۵	۵۳/۹
تحصیلات	بی‌سواد	۱۰	۲/۶۳
	ابتدایی	۱۵	۳/۹۵
	دیپلم	۲۵	۶/۵۷
	فوق دیپلم	۵۰	۱۳/۱۶
	لیسانس	۱۶۰	۴۲/۱۱
شغل	ارشد و بالاتر	۱۲۰	۳۱/۵۸
	آزاد	۱۲۶	۳۳/۲
	کارگر	۵۲	۱۳/۶
	کارمند	۱۳۶	۳۵/۷
سایر موارد	خانه‌دار	۴۷	۱۲/۴
	سایر موارد	۱۹	۵/۱

جدول شماره (۲): آمار توصیفی متغیرهای اصلی تحقیق

نوع متغیر	متغیرهای تحقیق	میانگین	انحراف معیار	مینیمم	ماکسیمم	تعداد گویه
متغیر وابسته	احساس امنیت اجتماعی	۶۹/۹۳	۱۲/۲۲	۴۱	۹۰	۱۹
متغیر مستقل (۱)	اوضاع فیزیکی - اجتماعی شهر	۳۱/۳۱	۹/۱۰	۲۴	۴۰	۸
متغیر مستقل (۲)	پایگاه اقتصادی - اجتماعی	۳۴/۹۵	۹/۱۰	۱۶	۴۶	۸
متغیر مستقل (۳)	رسانه و منابع خبری	۲۶/۰۵	۷/۳۳	۷	۳۹	۷
متغیر مستقل (۴)	اعتماد اجتماعی	۲۵/۶۵	۵/۸۲	۱۴	۳۴	۸
متغیر مستقل (۵)	تجربه مستقیم یا غیرمستقیم از جرم	۲۹/۴۸	۹/۳۳	۱۰	۴۴	۱۰
متغیر زمینه‌ای	جنسیت	---	---	---	---	---

ب) یافته‌های استنباطی

به‌منظور تعیین نوع آزمون آماری به بررسی وضعیت نرمال بودن داده‌ها پرداخته می‌شود. برای این منظور از آزمون کلموگروف - اسمیرنف استفاده می‌شود که نتایج آن در جدول زیر آمده است.

جدول شماره (۳): آزمون کلموگروف - اسمیرنف

متغیر	آماره	سطح معناداری
احساس امنیت اجتماعی	۰/۹۴۲	۰/۵۵۱
تجربه مستقیم یا غیرمستقیم از جرم	۰/۷۹۲	۰/۳۲۶
اعتماد اجتماعی	۰/۷۱۲	۰/۲۱۶
رسانه	۰/۸۲۰	۰/۱۶۳
پایگاه اقتصادی - اجتماعی	۰/۹۲۴	۰/۴۵۸
وضعیت فیزیکی - اجتماعی شهر	۰/۷۴۱	۰/۰۹۴
جنسیت	---	---

با توجه به نتایج جدول شماره (۳) و اینکه سطح معناداری برای همه متغیرهای تحقیق بیشتر از ۰/۰۵ است، نتیجه می‌گیریم که داده‌ها از توزیع نرمال برخوردار هستند؛ بنابراین برای آزمون فرضیه‌های تحقیق می‌توانیم از آزمون‌های پارامتریک استفاده کنیم.

جدول شماره (۴): آزمون‌های آماری برای ارتباط میان متغیرهای مستقل/زمینه‌ای و متغیر وابسته (احساس امنیت اجتماعی)

متغیرهای مستقل و زمینه‌ای	نوع آزمون	احساس امنیت اجتماعی	سطح معناداری (Sig.)
تجربه مستقیم یا غیرمستقیم از جرم	ضریب همبستگی پیرسون	-۰/۴۸۷	۰/۰۰۲
اعتماد اجتماعی	"	۰/۵۴۱	۰/۰۰۰
پایگاه اجتماعی - اقتصادی	"	۰/۱۷۳	۰/۱۳۱
رسانه	"	۰/۱۱۶	۰/۰۷۴
اوضاع فیزیکی - اجتماعی شهر	"	۰/۲۹۶	۰/۰۲۷
جنسیت	T-Test	-۴/۳۲۱	۰/۰۰۰

بر اساس جدول شماره (۴)، نتایج بررسی ضریب همبستگی پیرسون برای دو متغیر (تجربه مستقیم یا غیرمستقیم از جرم و میزان احساس امنیت اجتماعی) نشان می‌دهد که بین دو متغیر رابطه معکوس، متوسط و معناداری وجود دارد؛ به عبارت دیگر می‌توان گفت هر چه تجربه مستقیم یا غیرمستقیم افراد از جرم بیشتر باشد، میزان احساس امنیت اجتماعی در میان آن‌ها کاهش پیدا می‌کند و هر چه تجربه مستقیم یا غیرمستقیم افراد از جرم کمتر باشد، میزان احساس امنیت اجتماعی نیز در میان آن‌ها افزایش پیدا می‌کند. نتایج بررسی ضریب همبستگی پیرسون برای دو متغیر (اعتماد اجتماعی و میزان احساس امنیت اجتماعی) نشان می‌دهد که بین دو متغیر رابطه مستقیم، نسبتاً قوی و معناداری وجود دارد؛ به عبارت دیگر می‌توان گفت هر چه میزان اعتماد اجتماعی افراد بالاتر رود، میزان احساس امنیت اجتماعی در میان آن‌ها نیز بیشتر خواهد شد. نتایج بررسی ضریب همبستگی پیرسون برای دو متغیر (پایگاه اجتماعی - اقتصادی و میزان احساس امنیت اجتماعی) نشان می‌دهد که بین دو متغیر رابطه معناداری وجود ندارد. نتایج بررسی ضریب همبستگی پیرسون برای دو متغیر (رسانه و میزان احساس امنیت اجتماعی) نشان می‌دهد که بین دو متغیر رابطه معناداری وجود ندارد. نتایج بررسی ضریب همبستگی پیرسون برای دو متغیر (اوضاع فیزیکی و اجتماعی شهر و میزان احساس امنیت اجتماعی) نشان می‌دهد که بین دو متغیر رابطه مستقیم، ضعیف و معناداری وجود دارد؛ به عبارت دیگر می‌توان گفت هر چه شهر از نظر فیزیکی -

اجتماعی اوضاع مناسبی داشته باشد، میزان احساس امنیت اجتماعی در میان شهروندان نیز بیشتر خواهد شد. برای بررسی ارتباط میان دو مؤلفه میزان احساس امنیت اجتماعی و جنسیت افراد نیز با توجه به سطوح سنجش متغیرها، مناسب‌ترین آزمون برای بررسی این دو متغیر، آزمون T-Test تشخیص داده شد که نتایج بررسی برای این متغیرها نشان می‌دهد که میزان احساس امنیت اجتماعی مردان بیشتر از زنان است. با توجه به اینکه تفاوت مشاهده‌شده بین میانگین‌های گروه‌های مختلف در مورد میزان احساس امنیت اجتماعی بر اساس آزمون T-Test با مقدار ۴/۳۲۱- و سطح اطمینان ۹۹ درصد ($Sig = 0/000$) معنادار است، بنابراین نتایج نشان می‌دهد که جنسیت در میزان احساس امنیت اجتماعی تأثیرگذار است.

تحلیل رگرسیون

درنهایت، به‌منظور تعیین سهم تأثیرگذاری هر یک از متغیرهای پیش‌بینی‌کننده میزان احساس امنیت اجتماعی، از تحلیل رگرسیون چندگانه استفاده شده است.

جدول شماره (۵): ضرایب تحلیل رگرسیون چندگانه

ضرایب معناداری		ضرایب استاندارد شده	ضرایب استاندارد نشده		متغیر
Sig.	T	Beta	Std.Error	B	
۰/۰۰۲	۰/۹۷۵	-	۴/۶۰۲	۱۳/۶۹۱	عرض از مبدأ
۰/۰۰۱	-۳/۱۸۹	-۰/۲۰۸	۰/۰۷۴	-۰/۲۳۶	تجربه مستقیم یا غیرمستقیم از جرم
۰/۰۰۰	۶/۲۵۱	۰/۲۶۷	۰/۰۵۲	۰/۳۲۵	اعتماد اجتماعی
۰/۰۹۶	۰/۳۹۳	۰/۰۷۱	۰/۲۳۹	۰/۰۹۴	پایگاه اجتماعی - اقتصادی
۰/۰۶۳	۰/۶۸۲	۰/۰۹۸	۰/۱۹۶	۰/۱۳۴	رسانه
۰/۰۱۶	۲/۵۸۸	۰/۱۸۱	۰/۰۸۵	۰/۲۲۰	اوضاع فیزیکی - اجتماعی شهر
۰/۰۰۰	۴/۰۱۵	۰/۲۱۳	۰/۰۶۴	۰/۲۵۷	جنسیت

R= 0.638
R Square = 0.412

بر اساس اطلاعات مربوط به تحلیل رگرسیون در جدول بالا می‌توان گفت نتایج حاکی از آن بوده است که از میان متغیرهای اثرگذار (پایگاه اجتماعی - اقتصادی، میزان استفاده از رسانه‌ها، اعتماد اجتماعی، اوضاع فیزیکی - اجتماعی شهر، داشتن تجربه مستقیم یا غیرمستقیم از جرم و جنسیت) بر میزان احساس امنیت اجتماعی، متغیر اعتماد اجتماعی با مقدار بتای $0/325$ به‌طور مستقیم بیشترین تأثیر را بر میزان احساس امنیت اجتماعی شهروندان جامعه مورد تحقیق داشته است و متغیرهای جنسیت ($0/257$)، تجربه مستقیم یا غیرمستقیم از جرم ($-0/236$)، اوضاع فیزیکی - اجتماعی شهر ($0/220$)، رسانه ($0/134$) و پایگاه اجتماعی - اقتصادی ($0/094$) نیز در رتبه‌های بعدی بیشترین میزان اثرگذاری بر مؤلفه مزبور قرار داشته‌اند. درنهایت و با استناد به تحلیل نهایی رگرسیون، باید گفت که ضریب تعیین بیانگر این موضوع است که حدود ۴۱ درصد از تغییرات مربوط به میزان احساس امنیت اجتماعی، توسط شش متغیر مستقل استفاده‌شده در مدل قابل تبیین بوده است.

بحث و نتیجه‌گیری

موضوع پژوهش حاضر، بررسی عوامل اجتماعی مرتبط با احساس امنیت اجتماعی ساکنان ناحیه ۲ شهر اهواز است. با توجه به هدف و ویژگی‌های پژوهش موردنظر، جامعه آماری یا قلمرو پژوهش، مجموعه شهروندان منطقه ۲ در شهر اهواز مشخص شده‌اند. حجم نمونه بر این اساس در تحقیق حاضر ۳۸۰ نفر (۱۷۳ نفر (۴۵/۵ درصد) زن و ۲۰۷ نفر (۵۴/۵ درصد)) مرد بوده است.

درنهایت و به‌عنوان خلاصه‌ای از تحقیق (آزمون فرضیه‌ها و مقایسه با تحقیقات پیشین) باید اشاره کرد که برای سنجش فرضیه اول (بین کسانی که تجربه مستقیم یا غیرمستقیمی از جرم دارند و میزان احساس امنیت اجتماعی رابطه معناداری وجود دارد) از آزمون ضریب همبستگی پیرسون ($r = -0/487$) استفاده شده است. با توجه به سطح معناداری ($Sig = 0/002$) می‌توان ادعا کرد بین دو متغیر رابطه معکوس، متوسط و معناداری وجود دارد؛ بنابراین با توجه به نتایج، این فرضیه مورد تأیید قرار می‌گیرد که می‌توان گفت یافته‌های

پژوهش حاضر در این رابطه با یافته‌های تحقیق حسین‌زاده و همکاران (۱۳۹۱) و کاراکوس و همکاران (۲۰۱۰) همسو است. برای سنجش فرضیه دوم (بین اعتماد اجتماعی و میزان احساس امنیت اجتماعی رابطه معناداری وجود دارد) از آزمون ضریب همبستگی پیرسون ($r = 0/541$) استفاده شده است. با توجه به سطح معناداری ($Sig = 0/000$) می‌توان ادعا کرد بین دو متغیر رابطه مستقیم، نسبتاً قوی و معناداری وجود دارد؛ بنابراین با توجه به نتایج، این فرضیه مورد تأیید قرار می‌گیرد که می‌توان گفت یافته‌های پژوهش حاضر با یافته‌های تحقیق رادفر و حبیب‌زاده (۱۳۹۷)، حسین‌زاده و همکاران (۱۳۹۱)، بیدل (۱۳۹۵) و باقریان جلو‌دار و همکاران (۱۳۹۷) در مورد این متغیرها همسو می‌باشد. برای سنجش فرضیه سوم (بین پایگاه اجتماعی - اقتصادی و میزان احساس امنیت اجتماعی رابطه معناداری وجود دارد) از آزمون ضریب همبستگی پیرسون ($r = 0/173$) استفاده شده است. با توجه به سطح معناداری ($Sig = 0/131$) می‌توان ادعا کرد بین دو متغیر رابطه معناداری وجود ندارد؛ بنابراین با توجه به نتایج، این فرضیه مورد تأیید قرار نمی‌گیرد که با یافته‌های تحقیق نبوی و همکاران (۱۳۸۹)، هزارجریبی و همکاران (۱۳۹۳) و حاتمی و همکاران (۱۳۹۴) در مورد این متغیرها همسو است. برای سنجش فرضیه چهارم (بین رسانه و میزان احساس امنیت اجتماعی رابطه معناداری وجود دارد) از آزمون ضریب همبستگی پیرسون ($r = 0/116$) استفاده شده است. با توجه به سطح معناداری ($Sig = 0/074$) می‌توان ادعا کرد بین دو متغیر رابطه معناداری وجود ندارد؛ بنابراین با توجه به نتایج، این فرضیه مورد تأیید قرار نمی‌گیرد که با یافته‌های تحقیق هاشمیان‌فر و همکاران (۱۳۹۲)، در مورد این متغیرها همسو می‌باشد. برای سنجش فرضیه پنجم (بین اوضاع فیزیکی و اجتماعی شهر و میزان احساس امنیت اجتماعی رابطه معناداری وجود دارد) از آزمون ضریب همبستگی پیرسون ($r = 0/296$) استفاده شده است. با توجه به سطح معناداری ($Sig = 0/027$) می‌توان ادعا کرد بین دو متغیر رابطه مستقیم، ضعیف و معناداری وجود دارد؛ بنابراین با توجه به نتایج، این فرضیه مورد تأیید قرار می‌گیرد که با یافته‌های تحقیق عریضی و همکاران (۱۳۹۱) در مورد این

متغیرها همسو است. برای سنجش فرضیه ششم (از حیث میزان برخورداری از احساس امنیت اجتماعی افراد به لحاظ جنسیت تفاوت معناداری وجود دارد) از آزمون T-Test شده است. میانگین نمرات نشان‌دهنده این مطلب می‌باشد که میزان احساس امنیت اجتماعی مردان بیشتر از زنان است. با توجه به اینکه تفاوت مشاهده شده بین میانگین‌های گروه‌های مختلف در مورد میزان احساس امنیت اجتماعی بر اساس آزمون T-Test با مقدار ۴/۳۲۱- و سطح اطمینان ۹۹ درصد ($Sig = 0/000$)، معنادار است، نتایج نشان می‌دهد که متغیر جنسیت در میزان احساس امنیت اجتماعی تأثیرگذار می‌باشد که این با یافته‌های تحقیق کاراکوس و همکاران (۲۰۱۰) در مورد این متغیرها همسو است.

همچنین بر اساس یافته‌های حاصل از تحلیل رگرسیون نیز می‌توان گفت که در مجموع، شش متغیر مستقل مزبور توانسته‌اند ۴۱ درصد از تغییرات مربوط به متغیر میزان احساس امنیت اجتماعی در میان شهروندان جامعه مورد بررسی را تبیین و پیش‌بینی کنند که در این میان نقش مؤلفه اعتماد اجتماعی با ضریب بتای ۰/۳۲۵ بیش از سایر متغیرهای تأثیرگذار بوده است. چنانچه اگر بنا باشد که نتایج حاصل از معادله رگرسیون در این پژوهش را با سایر تحقیقات انجام شده مقایسه کرد، باید گفت که با توجه به مؤلفه‌های مشترکی که در سایر تحقیقات در ارتباط با میزان احساس امنیت اجتماعی مورد سنجش واقع شده‌اند، می‌توان گفت که در رابطه میان مؤلفه‌های اعتماد اجتماعی و میزان احساس امنیت اجتماعی، در تحقیق رادفر و حبیب‌زاده (۱۳۹۷)، بیدل (۱۳۹۵) و باقریان جلودار و همکاران (۱۳۹۷) مقدار تأثیر اعتماد اجتماعی بر مؤلفه مذکور جزو متغیرهای متوسط و یا ضعیف از حیث تأثیرگذاری بوده است که این نوعی عدم همسویی با تحقیق حاضر را نشان می‌دهد؛ زیرا در تحقیق حاضر، بیشترین تأثیر بر میزان احساس امنیت اجتماعی از آن مؤلفه اعتماد اجتماعی بوده است ولی در این تحقیقات به این قوت نبوده است. در رابطه میان مؤلفه‌های پایگاه اجتماعی - اقتصادی و میزان احساس امنیت اجتماعی، در تحقیق هزارجریبی و همکاران (۱۳۹۳) مقدار تأثیر پایگاه اجتماعی -

اقتصادی بر مؤلفه مذکور جزو متغیرهای بالا با بیشترین میزان اثرگذاری بوده است که این نوعی عدم همسویی با تحقیق حاضر را نشان می‌دهد؛ زیرا در تحقیق حاضر، کمترین تأثیر بر میزان احساس امنیت اجتماعی از آن مؤلفه پایگاه اجتماعی - اقتصادی بوده است ولی در این تحقیق برعکس. در رابطه میان مؤلفه‌های داشتن تجربه مستقیم یا غیرمستقیم از جرم و میزان احساس امنیت اجتماعی، در تحقیق حاتمی و همکاران (۱۳۹۳) مقدار تأثیر داشتن تجربه مستقیم یا غیرمستقیم بر مؤلفه مذکور جزو متغیرهای بالا و قوی از حیث تأثیرگذاری بوده است که این نوعی همسویی متوسط با تحقیق حاضر را نشان می‌دهد؛ زیرا در تحقیق حاضر نیز تأثیر این مؤلفه بر میزان احساس امنیت اجتماعی در سطح نسبتاً بالایی دیده شد. در رابطه میان مؤلفه‌های فضای شهری و میزان احساس امنیت اجتماعی، در تحقیق عریضی و همکاران (۱۳۹۱) مقدار تأثیر فضای شهری بر مؤلفه مذکور جزو متغیرهای بالا و قوی از حیث تأثیرگذاری بوده است که از این حیث نمی‌توان همسویی خاصی میان آن‌ها مشاهده کرد؛ زیرا در تحقیق حاضر تأثیر این مؤلفه بر میزان احساس امنیت اجتماعی در سطح متوسطی دیده شد. در رابطه میان مؤلفه‌های جنسیت و میزان احساس امنیت اجتماعی، در تحقیق کاراکوس و همکاران (۲۰۱۰) مقدار تأثیر جنسیت بر مؤلفه مذکور جزو متغیرهای بالا و قوی از حیث تأثیرگذاری بوده است که این نوعی همسویی با تحقیق حاضر را نشان می‌دهد؛ زیرا در تحقیق حاضر نیز تأثیر این مؤلفه بر میزان احساس امنیت اجتماعی در سطح بالایی دیده شد. در رابطه میان مؤلفه‌های استفاده از رسانه‌ها و میزان احساس امنیت اجتماعی، در تحقیق هاشمیان‌فر و همکاران (۱۳۹۳) مقدار تأثیر استفاده از رسانه (ماهواره) بر مؤلفه مذکور جزو متغیرهای پایین و ضعیف از حیث تأثیرگذاری بوده است که این نوعی همسویی با تحقیق حاضر را نشان می‌دهد؛ زیرا در تحقیق حاضر نیز تأثیر این مؤلفه بر میزان احساس امنیت اجتماعی در سطح ضعیفی دیده شد. البته اگر رسانه را در تحقیق هاشمیان‌فر و همکاران (۱۳۹۳) بر اساس استفاده از تلویزیون در نظر بگیریم، آن موقع نتایج این پژوهش هیچ‌گونه همسویی از حیث میزان تأثیر

رسانه‌ها بر میزان احساس امنیت اجتماعی با پژوهش حاضر ندارد؛ زیرا در تحقیق گفته شده ضریب تأثیرگذاری تلویزیون بر احساس امنیت اجتماعی بالا بوده است. در نهایت باید گفت که با توجه به اینکه هر کدام از این تحقیقات چندین متغیر متفاوت در ارتباط با مؤلفه میزان احساس امنیت اجتماعی را مورد سنجش و بررسی قرار داده‌اند، از یکسو ضریب تأثیر هر کدام از این متغیرها به گونه‌ای تحت تأثیر متغیرهای رقیب بوده و از سوی دیگر، جوامع مورد بررسی از حیث بافت و زمینه با همدیگر متفاوت بوده‌اند؛ به همین دلیل است که گاهی نتایج متناقضی را در تحقیقات مختلف شاهد هستیم.

پیشنهادها

- با توجه به بافت و محیط شهری اهواز، مراکزی مثل شهرداری، استانداری، مسکن و شهرسازی و... فضای شهر را از محدوده‌های خلوت و خطرناک خالی کنند و تا حد امکان و بر اساس کاربرد اراضی مختلف، برای تأمین و افزایش احساس امنیت اجتماعی شهروندان، فضای فیزیکی - اجتماعی شهر اصلاح شود.
- نهادهای مرتبط (شهرداری، بهزیستی، نیروی انتظامی، صداوسیما و ...) در راستای تعامل هرچه بیشتر با شهروندان گام بردارند و در این زمینه کمک کنند که شهروندان آگاهی و اشراف کاملی بر اوضاع فیزیکی شهر و انواع دشواری‌ها و مسائلی که ممکن است در این فضا آن‌ها را درگیر نماید، داشته باشند تا بدین وسیله با نوعی آمادگی ذهنی در جهت رفت و آمدهای خود تصمیم‌گیری کنند که در این میان، نقش رسانه‌ها در انعکاس اخبار کامل، واقعی و صحیح از وضعیت امنیت اجتماعی و چگونگی برخورد مسئولان با عوامل ناامنی در شهر بسیار مهم است.
- برای بالا رفتن مؤلفه اعتماد اجتماعی میان مسئولین و شهروندان، هرچه بیشتر همکاری و مشارکت اجتماعی متقابل برقرار شود تا به این وسیله، شهروندان نسبت به برقراری نظم و امنیت از سوی نهادهای مرتبط اعتماد داشته باشند.

- نیروی انتظامی و سایر نهادهای نظارتی با توجه به اقلیم و آب‌وهوای خاص شهر اهواز به‌خصوص در فصول بهار و تابستان، نسبت به نظارت و گشت‌زنی مداوم و پیوسته در ساعات مشخصی از روز (بعدازظهر) که به دلیل شدت گرمای هوا خیابان‌ها خیلی خلوت هستند، اقدام کنند.
- نهادهای مرتبط (استانداری، شهرداری، کمیته امداد، بهزیستی، مسکن و شهرسازی و ...) در خصوص محدوده‌های حاشیه‌ای و فقیرنشین شهر اهواز که در این پژوهش مورد بررسی قرار گرفته، توجه بیشتری به ساکنین این محله‌ها داشته باشند که علاوه بر تأمین امکانات رفاهی ظاهری، نوعی آرامش و نظم نیز بر چنین مناطقی حکم‌فرما شود.

سپاسگزاری

در پایان بر خود لازم می‌دانیم که از همهٔ افرادی که ما را در تکمیل پرسش‌نامه‌ها یاری و کمک کردند، تشکر و قدردانی کنیم.

منابع

- احمدی، حبیب؛ مرادی، گل‌مراد و آذرگون، زهره. (۱۳۸۶). بررسی رابطه میان مشارکت مردمی و احساس امنیت اجتماعی (مطالعه موردی شهر اسلام‌آباد غرب). *توسعه انسانی*، ۱(۴)، صص ۸۰-۱۰۰. قابل بازیابی از: <https://www.magiran.com/paper/991142>
- امان‌پور، سعید و پیری، فاطمه. (۱۳۹۸). بررسی هویت اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی زنان در بوستان‌های شهر اهواز. *انتظام اجتماعی*، ۱۱(۳)، صص ۱۶۳-۱۸۸. قابل بازیابی از: <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx.ID=489984>
- باباخانی، فرهاد. (۱۳۸۸). بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت با تأکید بر نقش پلیس. *امنیت اجتماعی*، ۱(۲۱)، صص ۱۸۳-۱۹۹. قابل بازیابی از: <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/970990>
- باقریان جلو‌دار، مصطفی؛ شبیری، سید محمد و پورهولاری، فضا نو. (۱۳۹۷). تحلیل جامعه‌شناختی عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی گردشگران (مطالعه موردی: گردشگران بابل‌سر). *برنامه‌ریزی و توسعه گردشگری*، ۷(۲۵)، صص ۲۵-۴۵. قابل بازیابی از: <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx.id=527409>
- بهیان، شاپور و فیروزآبادی، آمنه. (۱۳۹۲). بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی در شهرها (مطالعه موردی: شهر کرمان). *جامعه‌شناختی شهری*، ۳(۶)، صص ۱۰۳-۱۲۲. قابل بازیابی از: <https://www.magiran.com/paper/1177910>
- بیات، بهرام. (۱۳۸۸). بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت شهروندان تهرانی (با تأکید بر رسانه‌های جمعی، عملکرد پلیس و بروز جرائم). *انتظام اجتماعی*، ۱(۱)، صص ۳۱-۵۵. قابل بازیابی از: <https://www.magiran.com/paper/690460>
- بیدل، پری‌ناز. (۱۳۹۵). رابطه اعتماد اجتماعی با احساس امنیت و امنیت اجتماعی. *انتظام اجتماعی*، ۱(۱)، صص ۵۹-۸۸. قابل بازیابی از:

<https://www.sid.ir/fa/Journal/ViewPaper.aspx?id=300163>

— پیرسون، کریستوفر. (۱۳۸۰). *معنای مدرنیت (گفتگو با آنتونی گیدنز)*. ترجمه علی اصغر سعیدی، چاپ اول، تهران: انتشارات کویر.

— حاتمی، علی؛ احمدی، بختیار و اسمعیلی، عطا. (۱۳۹۴). بررسی عوامل مرتبط با میزان احساس امنیت اجتماعی شهروندان مورد مطالعه زنان شهر کرمانشاه. *امنیت و نظم اجتماعی*، ۱۱(۳)، صص ۱۰۳ - ۱۲۱. قابل بازیابی از:

<https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=316683>

— حاجیانی، محمود. (۱۳۸۴). *راهکارهای تحقق امنیت اجتماعی*. تهران: معاونت اجتماعی و ارشاد نیروی انتظامی.

— حسن زاده، تورج؛ همتی، مهناز و مسعودی، منیره. (۱۳۹۳). بررسی و تبیین رابطه بین سرمایه اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی (مطالعه کارکنان استانداری استان گلستان). *امنیت و نظم اجتماعی*، ۳(۱)، صص ۱۱۷ - ۱۳۶. قابل بازیابی از:

<https://b2n.ir/d74806>

— حسین زاده، علی حسین؛ نواح، عبدالرضا و ساده میری، زهرا. (۱۳۹۱). بررسی تأثیر عوامل اجتماعی سیاسی بر احساس امنیت (مورد مطالعه: شهروندان شهر ایلام). *مدیریت انتظامی*، ۷(۱)، صص ۴۰ - ۵۴. قابل بازیابی از:

<https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=178471>

— رادفر، محمدرضا و حبیب زاده، اصحاب. (۱۳۹۷). عوامل اجتماعی مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی. *انتظام اجتماعی*، ۱۰(۲)، صص ۵۳-۸۴. قابل بازیابی از:

<https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=469539>

— رجبی فرجاد، حاجیه و شایگان، فریبا. (۱۳۹۸). بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت شهروندان اهوازی. *امنیت اجتماعی*، ۱۰(۵۸)، صص ۴۷-۷۵. قابل بازیابی از:

http://journals.police.ir/article_92292.html

— رفیع پور، فرامرز. (۱۳۷۵). *جامعه، احساس و موسیقی*. چاپ اول، تهران: شرکت سهامی انتشار.

— رفیعیان، مجتبی؛ عسگری، علی و عسگری زاده، زهرا. (۱۳۸۸). *سنجش میزان رضایتمندی مسکونی ساکنان محله نواب. جغرافیای انسانی*، ۴۲(۶۷)، صص ۵۴-۶۷. قابل بازیابی از:

https://journals.ut.ac.ir/article_19812.html

— رهنمایی، محمدتقی و پورموسوی، سیدموسی. (۱۳۸۵). *بررسی ناپایداری‌های امنیتی کلان‌شهر تهران بر اساس شاخص‌های توسعه پایدار شهری*. *پژوهش‌های جغرافیایی*، ۵(۵۷)، صص ۱۷۷ - ۱۹۳. قابل بازیابی از:

<https://www.magiran.com/paper/449283>

— سام آرام، عزت‌الله. (۱۳۸۸). *بررسی رابطه سلامت اجتماعی و امنیت اجتماعی با تأکید بر رهیافت پلیس جامعه‌محور. انتظام اجتماعی*، ۱(۱)، صص ۹ - ۲۹. قابل بازیابی از:

<https://www.magiran.com/paper/690456>

— سیدمن، استیون. (۱۳۹۶). *کشاکش آرا در جامعه‌شناسی*. ترجمه هادی جلیلی، چاپ نهم، تهران: نشر نی.

— عریضی، فروغ‌السادات؛ محمدی، اصغر و ساسان، گل‌نساء. (۱۳۹۱). *رابطه ویژگی‌های اجتماعی و فردی زنان بر احساس امنیت آنان در اماکن عمومی شهر بندرعباس*. *مطالعات شهری*، ۲(۴)، صص ۹۱ - ۱۱۰. قابل بازیابی از:

<https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx.id=183277>

— عسگری، محمود. (۱۳۸۱). *مقدمه‌ای بر جامعه‌شناسی امنیت*. راهبرد، ۱۰(۲۶)، صص ۹۳-۱۱۱. قابل بازیابی از:

<https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx.ID=144286>

— کرامتی، مهدی. (۱۳۸۵). بررسی میزان احساس امنیت اجتماعی در بین شهروندان مراکز استان‌های کشور. *امنیت اجتماعی*، ۷(۱ و ۸)، صص ۴۲-۶۰. قابل بازیابی از:

<https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx.id=195839>

— کلاهچیان، محمود. (۱۳۸۴). *راهکارهای تحقق امنیت اجتماعی*. مجموعه مقالات و سخنرانی‌های همایش امنیت اجتماعی، جلد اول، تهران: معاونت اجتماعی ناجا.

— گلی، علی؛ زادولی، شاهرخ و زادولی، فاطمه. (۱۳۹۲). ارزیابی نگرش جنسیتی در طراحی فضاهای شهری (مطالعه موردی: پارک بانوان شمس تبریز). *زن در توسعه*، ۱۱(۲)، صص ۱۷۱-۱۸۸. قابل بازیابی از:

https://jwdp.ut.ac.ir/article_36088.html

— گلی، علی. (۱۳۹۰). زنان و امنیت در فضاهای عمومی شهری (مطالعه موردی: پارک آزادی شیراز). *جامعه‌شناسی تاریخی*، ۳(۲)، صص ۱۴۲-۱۶۴. قابل بازیابی از:

<https://jhs.modares.ac.ir/article-25-9674-fa.html>

— گیدنز، آنتونی. (۱۳۹۲). *پیامدهای مدرنیت*. ترجمه محسن ثلاثی، چاپ هفتم، تهران: نشر مرکز.

— گیدنز، آنتونی. (۱۳۹۳). *تجدد و تشخص، جامعه و هویت شخصی در عصر جدید*. ترجمه ناصر موفقیان، چاپ نهم، تهران: نشر نی.

— گیدنز، آنتونی. (۱۳۹۷). *جامعه‌شناسی*. ترجمه حسن چاوشیان، چاپ سیزدهم، ویراست چهارم، تهران: نشر نی.

— لکزایی، شریف. (۱۳۸۵). مناسبات آزادی و امنیت از دیدگاه امام خمینی. *علوم سیاسی*، ۹(۳۴)، صص ۱۲۹-۱۴۲. قابل بازیابی از:

<https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/229275>

— مصلی‌نژاد، ابوالقاسم و پیلتن، فخرالسادات. (۱۳۹۳). *بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی (مورد مطالعه: دانشجویان دختر دانشگاه*

شهر جهرم). مطالعات جامعه‌شناسی، ۵۱(۲۲)، صص ۱۰۹ - ۱۲۲. قابل
بازیابی از:

<https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/1183433>

— مرکز افکارسنجی دانشجویان. (۱۳۸۲). بررسی میزان امنیت اجتماعی از
دیدگاه شهروندان تهرانی. تهران: مرکز افکار سنجی دانشجویان ایرانی.

— میرمحمد تبار، سید احمد؛ مجدی، علی اکبر و بنیاد، لیلی. (۱۳۹۵). بررسی
عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی زنان (فراتحلیلی از تحقیقات
موجود). مطالعات اجتماعی - روان‌شناختی زنان، ۱۴(۴)، صص ۱۲۳-۱۵۶.
قابل بازیابی از:

https://jwsps.alzahra.ac.ir/article_2676.html

— نبوی، سید عبدالحسین؛ حسین‌زاده، علی حسین و حسینی، سیده هاجر.
(۱۳۸۹). بررسی عوامل اجتماعی و اقتصادی مؤثر بر احساس امنیت
اجتماعی. جامعه‌شناسی کاربردی، ۲۱(۴)، صص ۷۳ - ۹۶. قابل بازیابی از:

<https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx.id=126004>

— هاشمیان‌فر، سید علی؛ دهقانی، حمید و اکبرزاده، فاطمه. (۱۳۹۲). تأثیر
دینداری و رسانه‌های جمعی بر احساس امنیت اجتماعی دانشجویان. امنیت
و نظم اجتماعی، ۲(۱)، صص ۵۳ - ۷۲. قابل بازیابی از:

<https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx.id=224537>

— هزارجریبی، جعفر؛ کشوری چرمی، مصطفی؛ فاروقی، الهام و متقدم، عقیل.
(۱۳۹۳). بررسی میزان احساس امنیت اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن
(مطالعه موردی: شهر تهران). برنامه‌ریزی رفاه و توسعه اجتماعی، ۶(۲۰)،
صص ۱ - ۴۲. قابل بازیابی از:

<https://www.magiran.com/paper/1370320>

— یاری، حامد و هزارجریبی، جعفر. (۱۳۹۲). بررسی رابطه احساس امنیت و
اعتماد اجتماعی در میان شهروندان (مطالعه موردی: ساکنان شهر
کرمانشاه). امنیت و نظم اجتماعی، ۱(۴)، صص ۳۹-۵۸. قابل بازیابی از:

<https://www.noormags.ir/view/fa/magazine/number/52963>

- Buzan, B. (1991). *People, states and fear: an agenda for international security studies in the post – cold war era*. 2nd edn, London: harvester wheatsheaf.
- Buzan, B. (2000). *Security studies, Beyond Stratrgy*. Review of international studies.
- Buzan, B., & Weaver, O. (1998). *Security: A new framework for analysis*. Lynne Rienner Publishers.
- Conversi, D. (2008). Domocracy, nationalism and culture: A social critique of liberal monoculturalism, *sociology compass*.7(2), PP154-181. Retrieved from:
<http://doi.org/10.1111/j..1751-9020.2007.00063.x>
- Gerebner, G. (2017). *Cultivation theory: cultural indicators project*. Retrieved from:
[http // nimbus.temple.edu/ggerbner / cihtml](http://nimbus.temple.edu/ggerbner/cihtml)
- Karakus, O. Edmund F., & Basibuyuk, O. (2010). Fear of crime among citizens of Turkey, *Journal of Criminal justice*, 38(4), PP 174-184. Retrieved from:
<http://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2010.02.006>
- Schafer, A. Joseph, B. Huebner, T., & Bynum, S. (2006). Fear of crime and criminal victimization: Gender-based contrasts; *Journal of Criminal Justice*, 34(2), PP 285–301. Retrieved from:
<http://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2006.03.003>
- Stanko, E. (1992). The Case of Fearful Woman: Gender, Personal Safety and Fear of Crime, *Woman and Criminal justice*, 4(2), PP 117-135. Retrieved from:
<http://doi.org/10.1300/jo12v04n01-06>
- Taylor, R., & Hale, M. (1986). Testing Alternative Models of Fear of Crime, the *Journal of Criminal Law and Criminology*, *Published by: Northwestern University*, 77(1), PP 151-189 Retrieved from:
<http://scholarlycommons.law.northwestern.edu/jclc>